

Etusivu → Ajankohtaista → Uutiset → Koirat päätoimittajina, pehmolelu...

Koirat päätoimittajina, pehmolelut haastateltavina – lasten tekemät lehdet ilmentävät iloa ja rajatonta luovuutta

Uutiset – 17.1.2025 ♡ 6

Kuva: Tea Åvall, SKS.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Museo Leikki keräsivät muistoja lasten tekemistä lehdistä. Keruuseen saapuneet

vastaukset osoittavat, että itse tehdyt lehdet tarjosivat lapsille paitsi iloa ja ajanvietettä, myös keinon ilmaista itseään ja käsitellä aikuisten maailmaa omalla tavallaan.

Muistitietokeruuseen *Lasten tekemät lehdet* lähetetyt muistot ulottuivat aina 1940-luvulta tähän päivään. Keruuseen saatiin 67 vastausta ja 160 valokuvaa. Ilahduttavan moni lähetti SKS:n arkistoon myös alkuperäisen lehden. Vastaajat kertovat, kuinka omiin lehtiin haettiin usein mallia kotiin tilatuista lehdistä. Horoskoopit, tv-ohjelmat ja lukuisat mainokset löytyvät myös lasten lehtien sivuilta. Aikuisten lehtien lööpeistä tuttuja sensaatiota ja juoruja lähestyttiin lasten lehdissä parodian tai huumorin keinoin.

Usein lehdet kuitenkin käsittelivät itselle tärkeitä asioita, kuten lemmikkejä, urheilua tai leluja. 2000-luvun alussa ilmestynyt *Sweden*, joka keskittyi ruotsalaisen populaarikulttuurin pilkkaamiseen, lienee lehtityyppien laajassa kirjossa ainoa laatuaan.

Kissakulma, *Satulähettiläiden ammattilehti*, *Illan virkistys*. Keruuaineisto osoittaa, että lapsikin ymmärtää nimen painoarvon. Lehden nimi valikoituikin harvoin sattumalta:

”Lehden tekoon ja nimeen vaikutti nimimerkki Arijoutsu. Hän julkaisi noin neljä kertaa vuodessa ilmestynyttä Arijoutsin Pippuria. Siinä oli pienelle pojalle lukemista ja osittain ymmärtämistä. Kaikkea ei ehkä vielä tajunnut, mutta ihmettä ja kummaa jäi mieleen. Niinpä oman lehteni nimeksi tuli Manteli. Se tuntui olevan pippuria makeampi.”

Mies s. 1938

Lehden tekemiseen liittyi monenlaista jännitystä:

”Muistan ensimmäisen toimituskokouksen ja sen sähköisen innostuksen, joka oli ilmassa. Idea ei lähtenyt meistä lapsista – ainakaan muistaakseni – vaan äidit jutun kehittivät. Mukana oli Tiinan ja Tommin äiti Milla sekä

Jaskan ja Sampan äiti Eija, joista jälkimmäisestä tuli päätoimittaja. Myös Milla oli avainasemassa, sillä hänen puolisonsa oli töissä eduskunnassa, joten valokopiot tulivat ilmaiseksi. Rikos on jo vanhentunut, joten voin kertoa, että siellä Visakkoa monistettiin hallituksen esitysten ja valiokuntalausuntojen joukossa, eikä kukaan kuulemma huomannut mitään, koska eduskunnan kopiomäärät olivat päättä huimaavia. Tämä sai meidät lapsetkin seuraamaan uutisista kuvia suuresta salista – pohdimme, josko joskus olisi käynyt niin, että lehtemme olisi lipsahtanut väärään pinoon ja ihan peräti kansanedustaja löytäisi sen pöydältään...”

Nainen s. 1979

Vastauksista avautuu lehtien merkitys tekijälle. Ensisijaisesti lehtien tekeminen oli lapsille iloa ja ajanvietettä, mutta myös tapa ilmaista itseä ja tarkastella aikuisten maailmaa lapsen keinoin. Oman lehden toimittaminen saattoi myös toimia tärkeiden ominaisuuksien vahvistajana:

”*Suka* ei ollut ulkoasultaan täysin viimeistelty, eikä sen sisältö ollut mitenkään omaperäistä eikä oivaltavaa. Sain lehdestä kuitenkin kannustavaa palautetta ainakin vanhemmiltani. Varhaisteinin itseluottamusta ja toimijuutta tuki omien tuotosten saaminen valmiiksi ja muille jaettavaksi.”

Nainen s. 1983

”Lehtien toimittaminen opetti minulle itsekuria ja laatimani aikataulun noudattamista, koska olin päättänyt, että lehti ilmestyy säännöllisesti kerran kuukaudessa. Sen tekeminen kehitti luovaa

ajattelua, itsenäistä työskentelyä, kirjoittamista ja visuaalista suunnittelua.”

Nainen s. 1967

Ruudullinen rautias -lehti toi toimittajalleen kaivattua hyväksyntää:

”Teimme lehteä sekä kotona että koulussa ja melko varhaisessa vaiheessa päätimme tuoda lehden luettavaksi luokkalaisillemme ja ilahduimme kun huomasimme, että se otettiin luokassa hyvin vastaan. Emme olleet luokkamme suosituimpia oppilaita ja osa luokkatovereistamme varmasti myös hieman kummeksui tai jopa halveksui hevosinnostustamme, joten yllätyimme positiivisesta vastaanotosta. Uusin numero löysi nopeasti lukijansa, ja monesti meiltä myös kyseltiin, milloin seuraava numero ilmestyisi.”

Nainen s. 1996

Moni vastaaja kertoi edelleen kirjoittavansa tai piirtävänsä joko ammatikseen tai vapaa-ajallaan. *Lyhtypirtin-viestin* ensimmäiset numerot käsittelivät käpysotia naapurinpoikien kanssa, mutta pian päätoimittaja haki kunnianhimoisempia haasteita ja päätyi lopulta toimittajan ammattiin.

”Halusin haastatella julkkiksia, joten kaivoin Pirkanmaan puhelinluettelosta näyttelijöiden numeroita. Äitini kiellosta huolimatta soitin Sylvi Saloselle ja haastattelin hänet. Nälkä kasvoi syödessä, ja pian kutsuin itseni kylään Eila Roineelle ja Vili Auviselle. Sitten löysin Kangasalan postista koko maan puhelinluettelot ja aloin soitella sekä haastatella kirjeitse kauempana asuvia kuuluisuuksia.”

Mies s.1978

Myös lehden tekemisen yhteydessä syntyneet ystävyssuhteet voivat kantaa aikuisuuteen asti: 1990-luvun alkupuolella vaikuttaneen *Tassu*-lehden toimitus pitää edelleen yhteyttä Tassusiskot-WhatsApp-ryhmässä.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Museo Leikki järjestivät muistitietokeruun *Lasten tekemät lehdet* 1.4.–31.8.2023. Aineisto on tutkittavissa SKS:n arkistossa.

Vastaajien kesken on arvottu kirjepalkintoja. Kiitämme lämpimästi kaikkia keruuseen osallistuneita!

Haluatko tietää keruusta lisää? Ota yhteyttä SKS:n arkistoon!

Arkisto

Asiakas- ja tietopalvelu

Arkisto

arkisto@finlit.fi